

Bilaga 2. Tillsynsplan 2025 för tillsyn enligt miljöbalken m.fl. tillsynsområden

Tillsynen är ett viktigt styrmedel för att säkerställa syftet med miljöbalken m.fl. lagar och därmed främja en hållbar utveckling utifrån miljömålen. Genom tillsyn kan avvikelser identifieras och krav kan ställas på åtgärder som är av betydelse för miljön och människors hälsa. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsplan och behovsutredning är kopplad till miljöbalken och den nationella tillsynstrategin. Behovsutredningen identifierar prioriterade utvecklingsområden utifrån ny lagstiftning, politiska prioriteringar och miljö- och hälso nytta.

Den årliga planeringen är uppdelad i två delar. En del av tiden faktureras medan övrig tid omfattar arbete som inte direkt kan kopplas till ett tillsynsobjekt. Den indirekta tiden omfattar bl.a. omvärldsbevakning, inläsning av nya tillsynsområden, kompetensutveckling, samverkan med andra myndigheter, informationsinsatser och statistisk uppföljning per bransch m.m.

Tillsynsplanen fastställs inför varje verksamhetsår, men omprioriteringar kan göras under innevarande år. Vidare är en stor del av förvaltningens arbete händelsestyrt. Av tillsynsplanen framgår arbetsinriktningen för tillsynsområdena och deras målsättning. Totalt har drygt 106 000 tillsynstimmar planerats för 2025, fördelade enligt nedanstående tabell.

Lagrum	Tillsynstimmar
7 kap. MB Skyddade områden	2 114
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (miljöskyddstillsyn)	19 062
9 kap. MB Miljöfarlig verksamhet (hälsoskyddstillsyn)	42 669
10 kap. MB Förorenade områden	11 197
14 kap. MB Kemiska produkter	13 666
15 kap. MB Farligt avfall och övrigt avfall	11 261
Totalt planerad tillsyn enligt miljöbalken	99 969
Strålsäkerhetslagen	5 291
Smittskyddslagen	615
Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa	250
Tobakslagen	150
Lag om sprängämnesprekursorer	10
Totalt planerad tillsyn enligt annan lagstiftning	6 316

Nedan redovisas den planerade tillsynen för 2025 övergripande med särskilda fokusområden utifrån respektive lagrum/bransch.

Tillsyn enligt 7 kap miljöbalken (skyddade områden)

Stockholm stad har en rik och varierande natur med hög biologisk mångfald som förser stadens invånare med goda möjligheter för rekreation och friluftsliv. En del i att säkerställa en sammanhängande grönstruktur med en fortsatt hög biologisk mångfald är tillsyn av stadens skyddade områden.

Miljöförvaltningen utövar operativ tillsyn i kommunala naturreservat och andra områdesskydd som inrättas av kommunen, samt i strandskyddsområden i syfte att säkerställa en gynnsam bevarandestatus för reservaten samt minimera negativ påverkan på stadens skyddade områden. Länsstyrelsen har också delegerat tillsynen av stadens tre Natura 2000-områden som ligger inom reservaten.

I tillsynsarbetet kontrolleras efterlevnad av syften, föreskrifter, dispenser, bevarandeplaner och andra beslut som fattats med stöd av 7 kap. miljöbalken. Med rådgivning, information och liknande verksamhet skapas förutsättningar för att de skyddade områdenas syften ska kunna tillgodoses.

Under året kommer arbetssätt för att möjliggöra ändamålsenlig tillsyn i stadens tillkommande biotopskyddsområden att tas fram

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (miljöskyddstillsyn)

Miljöfarliga verksamheter kan ge upphov till en mängd olika störningar såsom buller, vibrationer, utsläpp av ämnen och partiklar till luft, utsläpp av ämnen till vatten, farligt avfall, omfattande transporter m.m. Miljöskyddstillsynen syftar till att granska verksamhetsutövarnas egenkontroll samt att säkerställa att verksamheterna följer gällande regler samt, i förekommande fall, de tillstånd med villkor som reglerar dem. Det är verksamhetsutövarnas ansvar att ha kunskap om sin verksamhet och vilka risker för människor och miljön som verksamheten ger upphov till. Verksamhetsutövarna ska inom ramen för sin egenkontroll vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga risk för människors hälsa och miljön.

Nämnden bedriver tillsyn eller är prövningsmyndighet inom ett flertal avgränsade tillsynsområden som avser miljöskydd. Dessa är väg- och spårtrafik, Bromma flygplats, hamnverksamheter, fritidsbåtshamnar, exploateringsprojekt, energianläggningar, avloppsreningsverk och enskilda avlopp, avfallsanläggningar, bilvård, drivmedelsstationer, buss- och tågdepåer, stora och små verkstäder, kemisk industri, laboratorier och sjukhus, grafiker, kemtvättar, krossverksamheter samt betong- och asfaltsproducenter, livsmedelsindustri, prövning av ansökan om inrättande av

värmepumpsanläggningar i mark (bergvärme, samt sjö- och jordvärme).

Det utrednings- och utvecklingsarbete rörande tillsyn i syfte att minska utsläpp till mark och vatten av skadliga ämnen, inklusive PFAS, från miljöfarliga verksamheter som påbörjats under 2024 kommer att fortsätta och stärkas ytterligare under 2025. Arbetet väntas leda till att fler utsläppskällor identifieras och generellt ökade krav på de verksamheter som påverkar vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god status. Nämnden kommer även att ha ett fortsatt ökat fokus på energianvändning i tillsynen av miljöfarliga verksamheter och flerbostadsfastigheter.

Tillsyn enligt 9 kap miljöbalken (hälsoskyddstillsyn)

Liksom för de miljöfarliga verksamheterna granskar nämnden i hälsoskyddstillsynen bl.a. verksameters egenkontroll, men utför även inspektioner i syfte att hitta brister i verksamheterna, såsom exempelvis bristande ventilation, förekomst av fukt och mögel och höga bullernivåer i lokaler för utbildning och vårdboenden samt bostäder. En stor del av tillsynsobjekten är anmälningspliktiga, t.ex. skolor och förskolor, bassängbad och plaskdammar, hygienverksamheter m.m. och nämnden granskar dessa efter inkommen anmälan innan de påbörjar sin verksamhet.

Hälsoskyddstillsynen omfattar handläggning av klagomål på olägenheter i bostäder, riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden, riktad tillsyn av fastighetsägares egenkontroll, tillsyn av samtliga skolor och förskolor i staden, vård- och omsorgsboenden samt tillfälliga boenden, tillsyn av strandbad, tillsyn av att inte skadliga ljudnivåer förekommer inom konsert- och evenemangsverksamheter, tillsyn av bassängbad och plaskdammar samt tillsyn av anmälningspliktiga hygienverksamheter i syfte att förebygga risk för smitta. Utöver tillsynen utför nämnden på huvudsakligen stadsdelarnas uppdrag provtagning av badvattnet på stadens officiella strandbad. Nämnden är även prövningsmyndighet för tillstånd till hållande av djur enligt stadens hälsoskyddsföreskrifter samt remissmyndighet i samband med socialnämndens prövning av ansökan om utskänkningstillstånd.

Under 2025 kommer den riktade bostadstillsynen att stärkas ytterligare. Tillsynen utförs i byggnader som valts ut utifrån att de bedöms ha ökad risk för brister i underhållet. Den riskbedömning som ligger till grund för urvalet har gjorts utifrån inventering av bostadsfastigheter i stadens socioekonomiskt utsatta områden, där stadens fokusområden ingår.

Inom tillsynen avseende vård- och omsorgsboenden kommer under 2025 särskilt fokus läggas på minskad användning av skadliga kemikalier och engångsartiklar i plast. Tillsyn av vård- och omsorgsboenden ska prioriteras i stadens fokusområden. Denna tillsyn ska även utvecklas med stöd av Folkhälsomyndighetens uppdaterade allmänna råd om temperatur för att säkerställa att

inomhustemperaturen inte påverkar de boendes hälsa. För att skydda de boende från kommande värmeböljor ska tillsynen även stärkas genom att säkerställa att verksamhetsutövarna har rutiner för att ge de boende möjlighet till svalka.

Tillsyn enligt 10 kap miljöbalken (förorenade områden)

I Stockholm finns ett flertal områden både på land och i sediment med potentiellt mycket stor eller stor risk för människors hälsa eller miljön, så kallade riskklass 1 och 2 objekt. Tillsyn av förorenade områden ska bidra till arbetet för att nå de nationella miljömålen samt stadens mål "Ett giftfritt Stockholm". Tillsynen har som övergripande mål att förorenade markområden åtgärdas och används på ett sätt som inte innebär risker för hälsa och miljö.

Miljö- och hälsoskydds nämnden har ansvar för tillsyn av förorenade områden enligt miljöbalken där kommunen är tillsynsmyndighet. Tillsynsarbetet avseende förorenade områden kan indelas i händelsestyrda respektive egeninitierade/behovsprioriterade ärendetyper.

Den händelsestyrda ärendehandläggningen har i många år varit dominerande i tillsynsarbetet, mycket på grund av en hög exploateringstakt i staden. Målsättningen för 2025 är att fortsatt ha en effektiv handläggning i den händelsestyrda tillsynen och att förutsättningarna för en proaktiv och behovsprioriterad tillsyn ska förbättras. Då många förorenade områden ligger vattennära kommer fortsatt ett ökat fokus att ligga på förorenade områdens påverkan på möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Tillsyn enligt 14 kap miljöbalken (kemiska produkter)

Nämnden bedriver tillsyn som syftar till att kontrollera kosmetiska och kemiska produkter samt miljögifter i varor. I tillsynen ingår även kontroll av konstgräsplaner i syfte att minska spridning av mikroplaster. Vidare bedriver nämnden tillsyn över att anläggningar som innehåller köldmedier följer gällande regler för att förebygga läckage av växthusgaser (f-gaser). Nämnden kontrollerar att de oljecisterner som finns kvar i staden kontrolleras enligt gällande regler, samt verkar för att de kvarvarande fastigheter som värms med olja ska fasa ut oljeanvändningen genom användning av annan uppvärmning såsom fjärrvärme eller värmepump.

Under året kommer kemikalietillsynen att stärkas i syfte att minska spridning av skadliga ämnen såsom växtskyddsmedel och PFAS. Förvaltningen kommer även stärka kemikalietillsynen i förskolor och skolor med fokus på utfasning av skadliga ämnen i kemiska produkter och varor. F-gaser som används i köldmedieanläggningar bedöms vara en stor källa till utsläpp av PFAS. Dessa är även kraftfulla växthusgaser och bidrar till utsläpp av CO₂e. Förvaltningen avser genomföra ett utredningsprojekt i syfte att identifiera volymerna av dessa utsläpp. Resultatet av utredningen

kan sedan ligga till grund för särskilda tillsynsinsatser i syfte att minska användning och utsläpp av f-gaser.

Tillsyn enligt 15 kap miljöbalken (farligt avfall och övrigt avfall)

Avfallslagstiftningen syftar till att i första hand förebygga att avfall uppkommer. I andra hand ska avfall återanvändas, härfter återvinnas i form av material eller energi. I sista hand ska avfall deponeras. Avfallsområdet har kommit att bli ett lukrativt område för illegala verksamheter, vilket förhindrar en hållbar resursanvändning och bidrar till att farliga ämnen inte tas om hand på rätt sätt utan istället hamnar i andra delar av världen där det saknas kunskap och resurser att hantera det farliga avfallet, vilket leder till spridning av gifter. Lokalt kan en felaktig hantering av farligt avfall i verksamheter också leda till spridning av gifter, med läckage av gifter till mark och vattendrag som resultat. Det kan t.ex. handla om deponier som inte följer sitt tillstånd, eller olovlig dumpning av avfall i mark- och vattenområden. Avfalls- lagstiftningen är komplex och till vissa delar svår att tillämpa. Det finns många svåra avgränsningsfrågor som en tillsynsmyndighet måste hantera. Det gäller exempelvis frågor som rör om ett avfall ska klassas som ett avfall eller en biprodukt.

I staden bedrivs tillsyn i syfte att granska hantering av farligt avfall hos såväl de verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt kap. 9 miljöbalken och de som inte gör det. I tillsynen granskas verksamhetsutövarnas rutiner för hantering och sortering av avfall, förpackningsavfall och farligt avfall. Inom tillsynen läggs särskilt fokus på avfallstransportörer, hantering av avfall på centrumanläggningar samt dumpning av snö. Utöver den planerade tillsynen hanteras klagomål på bristfällig avfallshantering eller nedskräpning och prövning av inkommande dispenser avseende kravet på obligatorisk utsortering av matavfall och övriga dispenser från renhållningsordningen.

Under 2025 kommer fokus i tillsynen bl.a. vara att fortsatt motverka illegal avfallshantering och nedskräpning. Arbetet med att förebygga sådan illegal verksamhet och annan välfärdsbrottslighet kommer att stärkas ytterligare. Tillsynen avseende hantering av avfall vid rivning ska förstärkas, bland annat genom bättre uppföljning av hur köldmedierna från skrotade anläggningar omhändertas för att förhindra miljöbrott och gynnande av organiserad brottslighet.

Tillsyn enligt annan lagstiftning

Nämnden är även ansvarig tillsynsmyndighet avseende några andra mindre lagar som också syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Dessa är tobakslagen, strålsäkerhetslagen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, smittskyddslagen, marknadskontrollförordningen och lagen om sprängämnes-

prekursorer. Nämnden delar tillsynsansvaret enligt dessa lagar med ett flertal olika myndigheter. Nämnden kontrollerar att radonmätning sker i bostäder, skolor och förskolor m.fl. lokaler vid behov och att solarieverksamheter följer reglerna enligt strålsäkerhetslagen. Nämnden arbetar även med spårning av objektburen smitta vid utbrott av Legionella eller andra allvarliga smittsamma sjukdomar, har tillsynsansvar för kontroll av efterlevnad av rökförbudet enligt tobakslagen samt kontroll av butiksledet som säljer sprängämnesprekursorer och efterlevnaden av tillstånd till enskilda att använda sådana. Nämnden utför även mätning av bakgrundsstrålning för att ha kunskap om hur strålningen varierar vid olika tidpunkter och på olika platser i kommunen. Därmed kan man säkrare fastställa om en förhöjd bakgrundsstrålning beror på en naturlig variation eller på ett tillskott av radioaktiva ämnen från en extraordinär händelse i eller utanför Sverige.